

Remissvar – Rektor i fokus (SOU 2026:4)

Sammanfattning av ärendet

Vaxholms stad ser positivt på utredningens fokus att stärka rektors pedagogiska ledarskap och samtidigt tydliggöra ansvarsfördelningen i styrkedjan. I samtal med kommunens förskole- och grundskolerektorer framkommer en hög igenkänning i beskrivningen av ett komplext uppdrag där administrativa, akuta och operativa frågor ofta tränger undan tid för det pedagogiska ledarskapet.

Samtidigt är delar av utredningen otydliga, särskilt vad gäller hur uppdragets omfattning ska bedömas och vem som gör den bedömningen. Det saknas även tydlighet kring konsekvenser om huvudmannen inte skapar tillräckliga förutsättningar.

En möjlig ökning av administration på huvudmannanivå behöver också beaktas, liksom de ekonomiska förutsättningarna för detta.

Remissen har beretts inom utbildningsförvaltningen i samråd med samtliga rektorer.

Övergripande synpunkter

Vaxholms stad är i huvudsak positiv till utredningens inriktning, särskilt ambitionen att stärka det pedagogiska ledarskapet, tydliggöra rektors mandat och minska den administrativa belastningen.

Rektorsuppdraget utövas samtidigt inom ramen för en kommunal styrkedja där ansvarsfördelning mellan stat, huvudman och rektor behöver vara tydlig. För att reformerna ska få avsedd effekt behöver huvudmannens ansvar konkretiseras i motsvarande grad som rektors uppdrag. Detta kan bidra till likvärdighet mellan kommuner och huvudmän.

Kommentarer till utredningens förslag och bedömningar (7:1)

7.1.1 Rektorns pedagogiska ledarskap ska definieras i skollagen

Vaxholms stad ser positivt på att rektors pedagogiska ledarskap definieras i skollagen. En tydligare definition kan bidra till en gemensam förståelse av uppdragets kärna och stärka fokus på undervisningens kvalitet.

Samtidigt finns en risk att den föreslagna definitionen lämnar utrymme för tolkningar. För att uppnå avsedd effekt bör skrivningen vara tydlig och praktiskt tillämpbar.

7.1.2 Rektorns ansvarsområde ska inte vara mer omfattande än att pedagogiskt ledarskap kan utövas

Vaxholms stad ställer sig positiv till ambitionen att säkerställa att rektor har förutsättningar att utöva sitt pedagogiska ledarskap och att elevgrupp, komplexitet, lokala förutsättningar etc behöver beaktas.

Samtidigt är förslaget otydligt i fråga om hur uppdragets omfattning ska bedömas, vilket riskerar att leda till olika tolkningar mellan huvudman och rektor.

7.1.3 Rektorn ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet

Vaxholms stad delar utredningens bedömning att rektorer behöver bättre förutsättningar och stöd.

Samtal med rektorer i kommunen visar att det pedagogiska ledarskapet ofta får stå tillbaka till följd av akuta ärenden, personalfrågor och administrativa uppgifter. För att förändring ska ske krävs därför konkreta åtgärder som minskar belastningen i vardagen.

Det är positivt att huvudmannens ansvar tydliggörs, men ansvaret behöver konkretiseras ytterligare, särskilt vad gäller:

- tillgång till stöd inom exempelvis ekonomi, HR och administration
- hur stödet ska organiseras och följas upp

Det är samtidigt viktigt att säkerställa att administration inte enbart förflyttas från rektor till huvudman utan att resurser tillförs.

7.1.4 Rektorns mandat att besluta om ledningsstöd i den inre organisationen

Vaxholms stad är positiv till att rektors mandat att besluta om den inre organisationen förtydligas. Det skapar bättre möjligheter att organisera verksamheten utifrån lokala behov.

Det är dock viktigt att säkerställa att praktiska förutsättningar finns för att fortsatt kunna fördela ansvar inom ledningsfunktionen, så att inte rektors arbetsbörda ökar.

7.1.5 Rektorns pedagogiska ledarskap ska inte kunna delegeras i sin helhet

Vaxholms stad tillstyrker förslaget.

Samtidigt bör det tydliggöras hur ett distribuerat ledarskap kan användas i praktiken, så att rektor ges möjlighet att fördela ansvar inom organisationen utan att det strider mot lagstiftningen.

7.1.6–7.1.8 Stöd, behörighetskrav och befattningsutbildning

Vaxholms stad tillstyrker förslagen.

Det är positivt att rektorsutbildningen stärks och att krav på godkänt resultat tydliggörs.

7.1.9 Ny utbildning för biträdande rektorer och annan ledningspersonal

Vaxholms stad ser både möjligheter och utmaningar i förslaget.

Det finns en risk att separata utbildningsvägar kan försvåra kompetensförsörjningen och minska flexibiliteten i rekrytering. Samtidigt är det viktigt att det finns en tydlig och attraktiv väg in i rektorsrollen.

7.1.11 Rektor ska inte samtidigt kunna vara skolchef

Vaxholms stad ser positivt på att rollerna tydliggörs.

Samtidigt kan förslaget vara svårt att genomföra i mindre organisationer såsom föräldrakooperativ.

7.1.12 Behörighetskrav och utbildning för skolchefer

Vaxholms stad tillstyrker förslaget.

Konsekvenser

Vaxholms stad bedömer att flera av utredningens förslag kan medföra betydande konsekvenser:

Organisatoriska konsekvenser

Ett stärkt pedagogiskt ledarskap förutsätter att arbetsuppgifter omfördelas från rektor till andra funktioner. Detta kräver tillgång till kompetens och stödfunktioner som varierar mellan kommuner. En liten kommun har inte samma stödfunktioner som en större.

Ekonomiska konsekvenser

Genomförandet av förslagen innebär sannolikt ökade kostnader, exempelvis för förstärkt administrativt stöd och ledningsresurser. Utredningen tydliggör inte fullt ut hur dessa kostnader ska finansieras.

Likvärdighet

Det finns en risk att skillnader mellan huvudmän kvarstår eller förstärks om inte staten säkerställer mer likvärdiga förutsättningar.

Styrning och ansvar

Otydlighet kring ansvarsfördelning och uppföljning kan leda till osäkerhet i styrkedjan och försvåra genomförandet.

Avslutande kommentar

Utredningen sätter fingret på ett centralt problem: att det pedagogiska ledarskapet alltför ofta trängs undan i vardagen. För att förändring ska ske krävs dock att fokus inte enbart ligger på rektors uppdrag, utan också på huvudmannens ansvar och på att skapa faktiska organisatoriska och administrativa förutsättningar.

Tydlighet i styrkedjan och tillgång till likvärdiga organisatoriska och ekonomiska förutsättningar är avgörande för att nå utredningens ambitioner.

Utbildningsförvaltningen, Vaxholms stad

genom skolchef Myrna Selenius